

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Α΄.-ΤΟΜΟΣ Α΄.

(Ὅτι ἐστὶ περὶ τοῦ ἄν ὀσιωτέρου ἀνθρώπου
βουλευόμενοι ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ οἰκείων. (Πλάτ. Θιάγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Κ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

—
1879

ἑστηρίζετο ἐπὶ τῶν μύθων, τοὺς ὁποίους ἡ μήτηρ του πολλάκις τῷ διηγεῖτο ;

Γουλ. Μὴ ἐξοργίζεσαι ! Εἶμαι ἔτοιμος νὰ ἐνδώσω· ἀλλ' ἔν σε ἐρωτῶ : βεβαίως ἀνατροφή δίδεται ἀπὸ τινων χιλιάδων ἐτῶν, ποῦ δὲ εἶναι τὰ ἀποτελέσματα; Προώδευσεν ἡ ἀνθρωπότης; Οὐχί. Εὕρισκεται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου, ἐφ' οὗ πρὸ 2 χιλιάδων ἐτῶν. Ἐβελτιώθη; Οὐχί. Ἐγείνε φρονιμωτέρα; Οὐχί. Ὁ λαὸς εἶνε ἀκόμη σήμερον τοσοῦτον κακότεροπος καὶ ἀνόητος, ὅσον ἦτο καὶ ἐξ ἀρχῆς.

Παραδέχομαι ὅτι ἡ ἀνατροφή ἔφερεν ἀποτέλεσμα τι εἰς ἄτομά τινα, ἀλλὰ εἰς τὸ σύνολον ὄχι.

Κάρ. Ἀποφαίνεσαι γνώμην χρήζουσαν ἀποδείξεως, ἄλλως ἀνήκει εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν κενῶν φράσεων. Δύνασαι νὰ ἀποδείξης ὅτι ἡ ἀνθρωπότης δὲν ἔκαμεν οὐδεμίαν πρόοδον ;

Γουλ. Βεβαιότατα !

Κάρ. Πῶς λοιπὸν, δὲν ἔγεινεν αὕτη οὔτε συνετώτερα οὔτε καλλιτέρα !

Γουλ. Ἄ, ἄ ! διότι καὶ σήμερον ἀκόμη εἶνε ἐπ' ἴσης ἀνόητος καὶ κακὴ ὅσον ἔκτοτε.

Κάρ. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἀπόδειξις γεγονότα ! καὶ μόνον γεγονότα νὰ λέγης. (ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΠΑΙΔΕΥΣΙΝ

ὑπὸ ΓΟΥΣΤΑΒΟΥ ΕΒΕΡΤΥ

Διδάκτορας καὶ μέλους τοῦ πρῶτου κοινοβουλίου *

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ γερμανικοῦ)

ΣΠΑΡΤΗ. — Κυριώτατος σκοπὸς τῆς ἀριστοκρατικῆς τῶν Σπαρτιατῶν ἀνατροφῆς ἦτον, ἡ τοῦ νοῦ καὶ τοῦ σώματος πρακτικὴ μόρφωσις, χάριν τῆς Πολιτείας. Ἐὸ τέκνον ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ πνοῆς ἀνήκεν εἰς τὴν Πολιτείαν, ἡ δὲ σπαρτιατικὴ νεολαία ἀνετρέφετο εἰς τὰ κοινὰ παιδευτήρια.

ΑΘΗΝΑΙ. — Διάφορος ὅμως ἦτο ἡ τῶν Ἀθηναίων δημοκρατικὴ ἀνα-

* Συνέχεια ἴδε προηγ. φυλλάδιον σελ. 27.

τροφή. Κατ' αὐτὴν ἐτιμᾶτο μᾶλλον τὸ ἄτομον, ἢ δὲ ἀνατροφή καὶ διδασκαλία ἦτο ἔργον τῶν ιδιωτῶν. Ἀλλ' ὅμως ἔπαινον τὰ παιδευτήρια καὶ διδασκαλεῖα ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς Πολιτείας καὶ τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων.

ΠΛΑΤΩΝ. — Πρωτουργὸς τοῦ συστήματος τῆς Ἀττικῆς ἀνατροφῆς ὑπῆρξεν ὁ Πλάτων, ὁ ὁποῖος ἐσπούδασεν ἐν Αἰγύπτῳ. Τὸ σύστημα τούτου στηρίζεται κυρίως εἰς τὴν ἠθικοθρησκευτικὴν μόρφωσιν καὶ κατ' αὐτὸ οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ γίνωνται δίκαιοι καὶ ὅμοιοι τῷ Θεῷ.

Κατὰ τὸν Πλάτωνα δὲν ὑπάρχει θεϊότερον τῆς ἀνατροφῆς.

« Διὰ μόνης τῆς ἀνατροφῆς λαμβάνει τὸ πολίτευμα τὴν προσηκουσάν αὐτῷ μορφήν ».

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ. — Ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ ὁποῖος ἐπὶ 20ετίαν ἐκάλητο πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Πλάτωνος, προέβη ἔτι περαιτέρω. Οὗτος κλείει τὰ « Πολιτικά του » ἐν βιβλίῳ VIII κεφ. II ὡς ἐξῆς:

« Ἀναμφισβήτητον ὑπάρχει, ὅτι τὸ σπουδαιότερον μέλημα τῆς Πολιτείας εἶναι ἡ ἀνατροφή. Ταύτης ὅταν στερῆται Πολιτεία τις, διαγθνήσκει τὸ πολίτευμα αὐτῆς. Διότι ἡ Πολιτεία διατηρεῖται διὰ τῆς ἐν αὐτῇ ἐνοικούσης ἠθικῆς.

» Ἐπειδὴ ἐκάστη Πολιτεία ἔχει ἕνα τινὰ σκοπὸν, πρέπει καὶ ἡ ἀνατροφή ἀναγκαίως νὰ ἦναι ἡ αὐτὴ δι' ἅπαντας.

» Ἡ ἀνατροφή εἶναι ζήτημα κοινὸν καὶ δὲν δύναται ἕκαστος νὰ φροντίζει κατ' ἴδιον αὐτοῦ τρόπον περὶ τῆς ἀνατροφῆς καὶ διδασκαλίας τῶν τέκνων του.

» Καὶ ἡ ἀσκησις πρέπει νὰ ἦναι κοινή. Ἐπειδὴ ἕκαστος εἶναι μῦρον τῆς Πολιτείας. Ἡ περὶ ἐκάστου μύριου φροντίς ἀνήκει εἰς τὴν περὶ τοῦ Ὀλοῦ φροντίδα. Ὅθεν ὑπάρχει χρεῖα κοινῆς νομοθεσίας περὶ ἀνατροφῆς. Ἀλλὰ τὸ εἶδος καὶ ὁ τρόπος τῆς ἀνατροφῆς δὲν πρέπει νὰ μένωσι κρυμμένα.

» Ἡ μάθησις τοῦ ἀναγκαίου, πρέπει νὰ προτιμᾶται τῆς τοῦ ὠφελίμου ἕκ τοῦ ὠφελίμου δὲ τὸ μὴ καθιστῶν τὸν κτώμενον βέλανυσον.

» Βέλανυσον εἶναι, ὅ,τι δὲν ἐξασκεῖται χάριν τῆς ἀρετῆς.

» Ἐπειδὴ τὸ βέλανυσον ἢ χάριν πόρου ζωῆς σπουδῆ ταπεινοῦ, ἀναγκαῖον σκοπὸν τοῦ βίου ἀποτελεῖ ἡ παιδεία.»

Τὸ σύνολον τῶν « Πολιτικῶν » τοῦ Ἀριστοτέλους περιτρέφεται εἰς τὴν περὶ ἀνατροφῆς διδασκαλίαν. Μετ' αὐτὴν, διὰ τῆς φύσεως, τῆς συνηθείας καὶ παιδείας ἀποκαθίσταται ὁ ἄνθρωπος, ὁποῖος πρέπει νὰ ὑπάρχη.

Ἀλλ' ἡ ἀνατροφή πρέπει νὰ τείνη πάντοτε πρὸς συμπλήρωσιν τῆς φύσεως.

Διὰ τῆς ἀνατροφῆς σκοπεῖται ἡ λογικὴ ἀνάπτυξις τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ἄνθρωποι ἐξ ἀτελῶν ὄντων πρέπει νὰ διαμορφωθῶσι τέλειοι, ἐπειδὴ ἡ Πολιτεία ἀνευ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ συνόλου τῶν πολιτῶν δὲν δύναται νὰ καταστῇ τελεία.

Ἄλλ' ἡ ἀνάπτυξις αὕτη κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη διαμορφοῦται εἰς καθάραν ἀνθρωπίνην ἀρετήν.

ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. — Διὰ τῶν διδασκαλιῶν τούτων ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους, Μέγας Ἀλέξανδρος, συνέλαβε τὴν ιδέαν νὰ συνδέσῃ τὸν Κόσμον διὰ στενῆς ἠθικῆς ἐπιμιξίας καὶ ἐξαφανίσῃ τὴν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων διαφορὰν.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ κυρία βῆσις τῆς παγκοσμίου τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀρχῆς, ἣτις ἐπέδρασεν ἐφ' ὅλης τῆς Ἀνατολῆς. Ἄλλ' αὕτη μικρὸν διετηρήθη, ἐπειδὴ ἐστερεῖτο πρακτικῆς ἰκανότητος. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἐπραγματώσαν τὸ ἰδανικὸν κῦτῶν ἐν κοινῇ ἐνιαίᾳ Πολιτείᾳ.

ΡΩΜΑΙΟΙ. — Τοὺς Ἕλληνας διεδέχθησαν οἱ Ῥωμαῖοι.

Οὗτοι ἐπεμελοῦντο μετὰ ζήλου τὸ κοινῶς ὠφέλιμον.

Ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς ἐπαιδεύετο χάριν πρακτικῆς ἐν τῇ Πατρίδι του ἐνεργείας.

Ὁ ἰδανισμὸς ἐσωματοποιήθη εἰς σωφροσύνην. ἡ δὲ διδασκαλία συνεφύη μετὰ τῆς ἀγωγῆς.

Διὰ τῆς ἀναμορφώσεως τούτης τῶν ἐλληνικῶν καὶ παιδαγωγικῶν ἀρχῶν ἐπραγματώθη ὁ πόθος τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Τὸ ἐλληνικὸν πνεῦμα ὑπὸ Ῥωμαϊκὴν ἀγωγὴν ἐγένετο οὐ μόνον διδάκαλος, ἀλλὰ καὶ ἐξουσιαστὴς τοῦ Κόσμου.

Ἐν τούτοις διὰ τῆς κατακτῆσεως τῆς Ἑλλάδος παρεσκευάσθη ἀλλοιώσις τις τῆς Ῥωμαϊκῆς παιδαγωγίας.

Ἡ γενικὴ μόρφωσις, ἰδίως δὲ ἡ σπουδὴ τῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ἐγένετο βῆσις τῆς παιδείσεως. Ἡ γνῶσις τῶν πολεμικῶν, τοῦ Δικαίου καὶ τῆς γεωργίας ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν καθόλου ἐπιστήμην ἐγένοντο εἰδικαὶ ἐπιστῆμαι.

Ἐπὶ Αὐτοκρατόρων, ὅποτε ὁ λαὸς ἐστερημένος ἐλευθερίας, παρέστη ἐπὶ τῆς παγκοσμίου σκηνῆς, διηγέρθη ἔτι μᾶλλον τὸ πρὸς τὰς ἐπιστῆμας ἐνδιαφέρον. Ἐπὶ Ἀδριανοῦ ἰδρύθησαν τὰ πρῶτα δημόσια σχολεῖα.

Ἄλλ' ἦτο ἀργύ. Σὺν τῇ ἐκλείψει τῆς ἐλευθερίας, ἐξέλιπε καὶ ἡ πρὸς ἐλευθερίαν παιδεία — ἡ ἀνάπτυξις. Ἡ ἰσχὺς, δι' ἧς οἱ Ῥωμαῖοι ὑπεδούλωσαν ὅλους τοὺς ἄλλους λαοὺς, συνέτεινε πρὸς ἰδίαν αὐτῶν καταστροφήν.

Διὰ τῆς δουλικῆς καλλιεργείας ἀνεπτύχθη ἐξωτερικῶς μὲν ἡ γαιωκτησία, ἐσωτερικῶς δὲ ἡ ἀσωτεία καὶ ἡδυπάθεια.

Τὰ καθεκάστην αὐξανόμενα ταῦτα κακὰ δὲν ἠδύνκντο νὰ ἰαθῶσι πλέον διὰ τῶν σχολείων.

ΓΕΡΜΑΝΟΙ. — Ἡ γερμανικὴ φυλὴ, μᾶλλον ἰκανὴ νὰ ἐκπολιτισθῇ ἕνεκα τῶν ἀγνοτέρων καὶ μᾶλλον ἐλευθερίων οἰκογενειακῶν σχέσεων, ἀνέλαβε τὴν λύσιν τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ προβλήματος, ἐκείνου τῆς παιδεύσεως τοῦ ἀνθρώπινου Γένους καὶ πρὸς ταῦτα κατέστη ἰκανὴ διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἐν τῷ Χριστιανισμῷ συνηνώθησαν αἱ δύο ἐξ Αἰγύπτου ἐκρεύσαντες ἐκπολιτιστικοὶ χεῖμαρροι, ὁ Ἰουδαϊσμός καὶ Ἑλληνισμός.

ΙΟΥΔΑΙΣΜΟΣ. — Ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ἀνεπτύχθη διὰ τοῦ ἱερατείου ἡ διδασκαλία τῆς μιᾶς Θεότητος — ὁ Μοχοθεϊσμός, ἐν ᾧ ἔγκειται τὸ σπέρμα τῆς πνευματικῆς Θεότητος.

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ. — Ἐν δὲ τῷ Ἑλληνισμῷ ἀνεπτύχθη τὸ ἐλευθέρως σκέπτεσθαι, ὅπερ ἐνοικεῖ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ — ἦτοι ὁ ἐλεύθερος ἀνθρωπισμός.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ. — Ὁ χριστιανισμός ἀποτελεῖ τὴν διαλλαγὴν μεταξὺ τοῦ ἐλευθέρως σκέπτεσθαι καὶ τῆς θρησκείας.

Οἱ Γερμανοὶ διὰ τὴν ἀγνότητα καὶ καθαρότητα τῶν ἠθῶν αὐτῶν ἦσαν ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐπιτήδριοι νὰ προαγάγῃσι τὴν θρησκείαν ταύτην. Οὗτοι κατέστησαν τὴν θρησκείαν ἀλήθειαν, καθιερώσαντες ὡς ἀρχὴν τοῦ βίου αὐτῶν τὸ ἀξίωμα.

«Ἡ πράξις πρέπει νὰ ἦναι ἀνάλογος πρὸς τε τὰς θρησκευτικὰς καὶ τὰς τοῦ σκέπτεσθαι ἀρχάς».

ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἔμειναν ὀπίσω οἱ ῥωμαῖκοὶ λαοί, εἰς οὓς οἱ Ῥωμαῖοι ἐνεχάραξαν τοὺς χαρακτῆρας αὐτῶν. Ἡ ῥωμαϊκὴ δυναστεία τοὺς διέφθειρεν. Ἡ πνευματικὴ ἐλευθερία, τὸ ἐλευθέρως σκέπτεσθαι, ἐξέλιπον ἀπ' αὐτῶν.

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ (Προτεσταντισμός). — Οὗτοι ὑπέκυψαν εἰς τοὺς γερμανικοὺς λαούς. Ἐκ τινος μίξεως τῶν γερμανικῶν καὶ ῥωμαϊκῶν στοιχείων προέκυψεν ἡ ἀναμόρφωσις. Κάρολος ὁ Μέγας ἀντιπρόσωπος καὶ αὐτὸς τῆς συμμίξεως τοῦ γερμανισμοῦ καὶ ῥωμαϊσμοῦ, ἀνίδρυσεν ὁμοῦ μὲ τὸν Χριστιανισμόν καὶ τὴν διὰ τὴν σχολείων μόρφωσιν πανταῦ, ὅπου ἐνεκατέστησε τὴν ἀρχὴν του.

Ἄλφρεδος ὁ Μέγας παρηκολούθησεν ὡσαύτως ἐν Ἀγγλίᾳ τὴν πρὸς ἀνάπτυξιν τάσιν τῶν Γερμανῶν.

(ἀκολουθεῖ)